

Fæstevæsnets i sin nuværende Tilstand i Bønderens Haand var et sikkert Middel til at udsluge Bøndestanden, naar han vilde benytte det, saa skulde vi efterstræbe gjennem Bevilling og Lovgivning at hæve en Tilstand af denne Natur, enten ved at faae Fæstelovgivningen forandret til en bedre Fæstelovgivning, eller ved at faae den forandret i en ny Form til Selveiendom, hvor der ikke krævedes saameget mere; end der gives af Bønden i Fæste, at man jo kunde antage, at Fleertallet af Bønderne idetmindste kunde overkomme at staae i denne nye Brugsbestidelse, thi andet bliver i Virkeligheden ikke den saakaldte Giendom, de erhverve. Jeg troer, at, naar man altsaa overveier dette, vil man see, at i det, der er naaet ved Hjælp af Bevillinger, har man kun seet, hvorledes man har benyttet en heldig Coniunctur til igjennem Salg at skaffe sig den Fordeel, man kunde, og dernæst under en uheldig Coniunctur har beholdt Fæstevæsenet, for igjennem det at have Midlet til at skaffe sig de Fordele, man kunde. Der er altsaa ved disse Bevillinger, der ere givne under saadanne Vilkaar, kun vundet en dobbelt Maade at erhverve paa for dem, som jeg ikke nægter, at Ministeren har sørget meget godt for, for Fideicommissbestidderne; han havde ikke behøvet at retfærdiggjøre sig for ikke at have sørget for dem, derom tvivle vi ikke. Der er altsaa her kun Spørgsmaal om: skulde vi end yderligere indrømme Ministeren Adkomst til at skaffe endnu flere den Fordeel, der er ved, efter Omstændighedene enten at sælge dyrt eller at leie dyrt til Bønderne? — thi endnu have vi ikke seet Bevist paa, at Hensigten var at gjøre det billigt og til Begges Tilfredshed. Jeg for min Part er paa ingen Maade villig til at give min Stemme dertil, saalænge Ministeren ingen andre Regler har for sine Bevillinger end de haardeste Betingelser, under hvilke saadanne hidtil ere givne; og naar Ministeren synes at være saa lidt tilbøielig til at lægge Mærke til, hvad der i 1846 er bestemt, istedetfor at man skulde vente, at han tog det som en Muur, og stillede det mellem sig og alle dem, der begjærede Bevilling, og sagde: udover det hver-

ken kan jeg eller vil jeg komme, saa synes mig ogsaa, at der er grumme Ilden Anledning til at give netop hele denne Frihed. Vi maae dog lægge Mærke til, at der er forebragt Thinget Forslag til en Lov, hvorved, hvis det kom igjennem, alle de her foreliggende Vanfælgigheder vilde finde en Løsning og en Løsning af en langt bedre Natur end denne; ogsaa heri synes mig ligger en Grund til ikke at gaae ind paa denne Lov. Den savner, saa foreskommer det mig, Betimelighed, den er, og det har altid været Noget; man har lagt Mærke til, meget ubetimelig. Altsaa for min Part kan jeg ikke Andet end ønske, at denne Anordning ikke kommer videre, med mindre Ministeren kunde give os Haab om, at de Tilsetninger, som vi mulig kunne gjøre ved 2den Behandling i samme Aand, som de Tilsetninger, der bleve gjorte til den Lov, der paa en Maade angik det Samme, skulde finde hans Bisald, og Forslaget derefter af ham blive fremmet, saa at det kunde blive til Lov, thi da skyldte ogsaa vi at gjøre, hvad der i saa Henseende staaer i vor Magt.

Juslitsministeren: Jeg troer netop, at Fordelen ved det nuværende Lovudkast er den, at det aldeles ikke berører de mangfoldige Spørgsmaal med Hensyn til Realiteten af Sagen, navnlig under hvilke Vilkaar Afhændelsen skal kunne tillades; Erfaring har vist, hvor vanfæligt det er, om disse Punkter at forene Meningerne. Jeg troer, at det Forslag, som desangaaende vilde blive føiet til nuværende Udcast, vilde gjøre det vanfæligt, om ikke umuligt for det, at komme til at gaae igjennem. Forsaavidt iøvrigt den ærede Taler, som sidst havde Ordet, har antaget, at jeg ikke havde behøvet at retfærdiggjøre mig med Hensyn til, hvorledes jeg havde sørget for Fideicommissferne, saa maa jeg tilstaae, at jeg ikke ganske kan bringe disse Uttringer i Samklang med de Uttringer af en saa særdeles Omhu for Fideicommissferne og den arvesuccessionsberettigede Familie, som tidligere ere saaldne ved forskellige Leiligheder fra adskillige ærede Rigsdagsmænd, der dengang meget nær deelte Ansæelse med den sidste ærede Taler.